

POLITICI DE STABILIZARE MACROECONOMICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

VLADIMIR CUCIREVII, dr., conf. cercet., IEFS

The article analyzes the drain of policies that contribute to the macroeconomic stabilization. Economic policies contribute to the economic development through its tools that can boost or brake the solvent demand depending on the economic situation in the country (stagnation or growth). Budget policy aims to increase demand in the stagnant period. There are elucidated some of the factors that influence the vulnerable situation in the Republic of Moldova. Some proposals are developed in order to ensure the macroeconomic stability in the economy.

În articol este analizat exodul de politici, care contribuie la stabilizarea macroeconomică. Politicile economice contribuie la dezvoltarea economică prin instrumentele sale care pot stimula sau frâna cererea solvabilă în dependență de situația economică din țară (stagnare sau creștere). Politica bugetară are menirea de a mări cererea în perioada de stagnare. Sunt elucidate unii din factorii care influențează situația vulnerabilă din Republica Moldova. Pentru asigurarea stabilității macroeconomice în economie sunt elaborate unele propuneri.

Cuvinte cheie: ritmul de inflație, șomajul, cerere, oferta, consum, cheltuielile de stat.

JEL Classification: E0, E3, E31

Una din condițiile necesare ale colaborării fructuoase a Republicii Moldova cu organele financiare internaționale este *asigurarea stabilității macroeconomice* în economie. Obținerea unei creșteri durabile în dinamică, menținerea inflației în limitele rezonabile, intensificarea exporturilor pe piețele tradiționale și piețele noi sunt atributele principale ale asigurării stabilității macroeconomice în economie.

Problema centrală a stabilității financiare în prezent și viitor rămâne *inflația*. Politica keynesiană de manevrare cu cheltuielile de stat și impozitele în scopul coacțiunii la cererea solvabilă prevede că statul limitează cheltuielile sale și ridică impozitele. În rezultat, se diminuează cererea și *ritmurile de inflație*. Dar, totodată, poate avea loc diminuarea *investițiilor în producție*, ce poate duce la stagnare și chiar la fenomene inverse contrar scopurilor puse anterior, se dezvoltă *șomajul*.

Pentru soluționarea problemelor dezvoltării social-economice, mai ales, în condițiile reducerii exporturilor, reducerea veniturilor din import precum și unele dificultăți cu care se confruntă unele întreprinderi și au pierderi, trebuie de exercitat *o politică bugetară rigidă* care are menirea pentru lărgirea cererii în perioada de stagnare. *Politica bugetară* are menirea pentru lărgirea cererii în perioada de stagnare. La o *cerere insuficientă* poate demara programul investițiilor de stat și altor cheltuieli (chiar în condițiile când bugetul este deficitar), se micșorează impozitele. În așa mod, se extinde cererea la mărfurile de consum și servicii.

Cele două modalități principale de a gestiona inflația sunt *politicile monetare* și *politicile bugetar-fiscale*. Ambele politici influențează împreună suma de bani disponibilă în economie. Având o masă de bani suficientă în economie, populația va avea tendința să-și mărească veniturile și să cheltuiască mai mult, ceea ce duce la creșterea de bunuri și servicii. *Politiciile bugetare* îi revine misiunea să activeze forțele de piață curente, să implice pârgii stimulatoare pentru sectorul privat, să investească în înnoirea producerii și să diminueze cheltuielile sociale în perioada de criză.

Nivelul cheltuielilor *în sectorul economic* în fiecare an descrește. În dinamică se observă tendința de *descreștere a ponderii PIB* a cheltuielilor pentru dezvoltarea infrastructurii de la 3,1% în anul 2005 până la 0,93% în 2010. În anii 2007-2010 are loc o descreștere a cheltuielilor capitale până la 4,8% din PIB, ceea ce influențează negativ dezvoltarea economică. Pentru majorarea volumului de producție și servicii este necesar de *susținut financiar unele ramuri prioritare ale industriei* (industria constructoare de mașini, de a reanima industria chimică) atât din sursele bugetului, cât și din contul investițiilor care prezintă o sursă sigură pentru completarea bugetului de stat.

Scopul principal al *politicii fiscale* este identificarea echilibrului între nivelul de majorare a veniturilor, ca sursă principală de finanțare a cheltuielilor statului, și necesitatea susținerii mediului de afaceri, care este factorul principal de creștere economică. În acest sens, pentru RM este important creșterea veniturilor cu ritmuri mai înalte decât a inflației, și în același timp, ajustarea presiunii fiscale la nivelul care ar favoriza dezvoltarea mediului de afaceri și al investițiilor.

În anul 2011, la bugetul public național (BPN) au fost acumulate venituri în sumă de 30139,7 mil. lei, depășind cu 9,4% veniturile acumulate în anul 2010. Partea de cheltuieli a bugetului public național s-a realizat în sumă de 32100,0, comparativ cu anul 2010, cheltuielile bugetului public național au fost în creștere cu 2774,5 mil. lei sau cu 9,5%.

Partea preponderentă a cheltuielilor publice, 71,5 la sută, a fost direcționată pentru realizarea programelor cu caracter *social-cultural*, pentru domeniul *economiei naționale* – 11,3 la sută, *apărare*, *menținerea ordinii publice și securității naționale* – 5,6 la sută, *servicii de stat cu destinație generală* – 4,5 la sută, alte domenii – 7,1 la sută. Executarea *bugetului public național* în anul 2011 s-a soldat cu un *deficit* în sumă de 1958,5 mil. lei sau 2,4% din PIB.

Dar stimularea cererii cu mijloace din buget, poate întări inflația. În plus deficitele de buget mari limitează guvernele de posibilitatea de a manevra cu impozitele și cheltuielile. În plus, dacă *oferta* nu poate să țină pasul cu creșterea cererii, aceasta din urmă poate genera creșterea ratei inflației. Reducerea disponibilității monedei are efectul opus.

Politica monetară constă în reglementarea masei monetare disponibile în economie. Masa monetară trebuie să fie

proporțională cu necesitățile economiei, pentru a asigura un nivel robust al *ocupării forței de muncă și creșterii economice* la rate scăzute ale *inflației*. Pe prim plan se înaintează reglementarea monetar-creditară. Banca Centrală determină emisiunea, se schimbă masa monetară în circulație și ratele de creditare.

Formarea pieței în Moldova, în parțial, depinde de intensitatea proceselor inflaționiste. Lupta cu acest fenomen numai cu metodele totale sau controlului administrativ asupra prețurilor și veniturilor, așa cum s-a practicat înainte, fără înlăturarea cauzelor lor, se reflectă negativ la dezvoltarea relațiilor de piață și stabilitatea economiei.

Analiza efectuată a *politicii monetare pe perioada anilor 2006-2012* arată că economia Republicii Moldova a fost extrem de vulnerabilă din cauza următorilor factori:

- accentuarea presiunilor inflaționiste, înăsprirea condițiilor pe piețele financiare internaționale și creșterea continuă a *prețurilor la petrol* au constituit latura negativă a stagnării activității economice din ultimii ani;

- contractarea *cererilor de consum*, pe fundalul menținerii pe parcursul ultimilor 5-6 ani de până la criză a intrărilor masive de remitențe în țară, a stat la bazele stagnării economiei naționale, care a fost edificată pe un model de *creștere nedurabil*, bazat pe *consum și importuri*, și mai puțin pe *investiții și exporturi*;

- încoincidența în anumite perioade de timp a *indicatorilor macroeconomici de prognoză* cu indicatorii care rezultă din activitatea economică influențată de șocurile externe, legate de majorarea prețurilor de import la produsele petroliere, resursele energetice și gazele naturale și *embargou la produsele de vin comercializate pe piețele Rusiei*;

- toate aceste situații au avut suport *inflaționist la situația macroeconomică* la finele anilor 2006 și 2007, inflația atingând cifra de 14,1 și 13,1%;

- un alt factor cu influență asupra echilibrului macroeconomic a fost *deprecierea mai pronunțată* a monedei naționale în raport cu dolarul SUA și euro în primele opt luni ale anului 2006 și *condițiile climaterice nefavorabile*, care au provocat o diminuare considerabilă a *ofertei de produse agroalimentare*.

În Republica Moldova, alături de tendințele generale, o cauză importantă a *inflației* se poate de luat în considerație *disproporționalitatea unică în economie*, care a apărut în rezultatul sistemului administrativ de comandă. Evident, că încălcarea proporțiilor ramurilor nu se poate de înlăturat fără o *politică structurală a statului* bine chibzuită, eficientă și chiar cu măsuri administrative, raționalizarea investițiilor în capital, finanțarea abundentă din contul *capitalurilor de acționari și privat*, atragerea largă a investițiilor străine și *micșorarea finanțării bugetare*. Este necesar de a completa structura actuală a economiei cu *noi ramuri* care anterior erau printre ramurile efective din industrie, industria ușoară, cu noi nanotehnologii. Este necesar de a primi măsuri care ar limita masa monetară, ar elimina *deficitul bugetului de stat*, de a stabili *coraportul valutelor*, și de asemenea de a crea condiții pentru o *concurență sănătoasă*.

Metodele de forță a politicii monetare din anii 1995-1999 în condițiile *diminuării producției* duc la criza neplăților, neplăților cronice a salariilor și pensiilor.

Un indicator al crizei sistemului financiar al Republicii Moldova este starea deformată a *sistemului fiscal*. Plăți colosale din partea agenților economici în buget duc la constrângerea activității de producție și comerciale, dar totodată și la apariția *economiei tenebre*. Un număr enorm de structuri comerciale în orice mod evitau plata impozitelor, ascundeau veniturile, nu ajuta și activitatea organelor de control, precum și introducerea aparatelor de casă.

Cercetările permit de a face unele propuneri pentru asigurarea stabilității macroeconomice în economia țării:

- sistemului fiscal îi revine rolul principal în asigurarea stabilității macroeconomice, dar tot odată folosind reformele structurale în sectorul real este necesar de o conclurare eficientă între aceste două sectoare.

- întreprinderile viti-vinicole trebuie reutilate cu utilaj modern pentru asigurarea concurenței producției autohtone pe piețele internaționale.

- este necesar de a lărgi facilitățile fiscale pentru procesele de investire a întreprinderilor.

- a perfecționa sistemul de administrare vamală și fiscală (prevenirea subevaluării mărfurilor în vamă, transferării profitului etc.).

- politica financiară trebuie să asigure și pe viitor *stabilitatea și previziunea veniturilor*, să acorde un sprijin echitabil impunerii și stimulării creșterii economice.

- este necesar de a supune unei revizii politica tarifară prin reducerea taxelor vamale la importul de materie primă, materialele auxiliare și echipamentele tehnologice și maximizarea acestora la produsele finite direct competitive cu cele autohtone.

- aplicarea mecanismelor de acordare a vacanțelor fiscale, a creditelor fiscale și de restructurare a datoriilor fiscale, în mod special, a amenzilor și penalităților.

- producătorii din întreprinderile monopoliste stabilesc prețuri avantajoase la mărfuri și servicii, ceea ce este un factor provocator pentru creșterea inflației în stat și sistemul fiscal trebuie să ia în considerație acest fenomen.

Bibliografie:

1. ANGELESCU, C., STĂNESCU, I. *Politica de creștere economică*. București: Editura Economică, 2004.
2. ANGELESCU, C., SOCOL, C. *Politici economice*. București: Editura Economică, 2005.
3. Anuarul statistic al Republicii Moldova = Статистический ежегодник Республики Молдова = Statistical Yearbook of the Republic of Moldova. Biroul Naț. de Statistică al Republicii Moldova. Ch.: Statistica, 2012. 560 p. ISBN 978-9975-78-932-5.
4. ISĂRESCU, M. Probleme ale politicii monetare într-o țară emergentă. Cazul României. Barcelona, 2008. 55 p. [accesat 10 mai 2013]. Disponibil: http://www.google.md/#bav=on.2,or.r_qf.&cad=b&fp=1&q=ISĂRESCU%2C+M.+Probleme+ale+politicii+monetare+într-o+țară+emergentă.+Cazul+România